

Dank voor uitnodiging

We hebben wel geworsteld met wat centrale boodschap moet zijn..

Er is zoveel.

We kunnen het hebben over de aangekondigde maatregelen om de Groningse gasproductie terug te draaien. Maar er zijn anderen die daar zinniger dingen over kunnen zeggen, het is niet helemaal onze core-business. We kunnen het moeilijk overzien. Wel een tweetal kanttekeningen: De energietransitie biedt nieuwe kansen maar ook nieuwe bedreigingen. Wij denken dat Groningen met zijn kennisinstellingen en innovatieve bedrijven een grote bijdrage kunnen leveren aan die transitie, met name op het gebied van waterstoftechnologie. Wij willen er anderzijds voor waken dat de bewoners van Groningen als proefkonijnen worden ingezet voor nieuwe energievoorzieningen of dat de provincie wordt vol gezet met windmolens en zonneparken om opnieuw de energievoorziening voor heel Nederland te verzorgen.

Tweede kanttekening betreft zorg over de vermenging van twee zaken. Het stoppen met Gronings gas is niet perse hetzelfde als stoppen met aardgas. In Nederland gaat het beeld ontstaan dat iedereen voor onmogelijke opgaven en torenhoge kosten komt te staan, om die Groningers te helpen. Dat is nobel maar niet helemaal correct: stoppen met aardgas doen we in de eerste plaats vanwege Klimaatdoelstellingen. Stoppen met Gronings gas zou in theorie opgevangen kunnen worden door ander, hoogcalorisch, gas. In ons omringende landen worden daartoe bijvoorbeeld alle huisaansluitingen omgebouwd. Een reële operatie die hier misschien ook zou kunnen maar waar niet voor wordt gekozen.

Het besluit om (de behoefte aan) het Gronings gas terug te dringen is niettemin het enig juiste besluit. Of dit nu is ingegeven in het belang van de Groningers of omdat de simpele rekensom (versterkingskosten versus kosten minder winning) toevallig tot die uitkomst leidde. Dat doet er misschien niet eens toe.

Maar het terug draaien van de gaskraan alléén zal onvoldoende zijn om de huizen, de mensen en het vertrouwen weer te herstellen.

Het hele gebied zal de komende jaren versterkt moeten worden. En met "versterkt" bedoelt het Gronings Gasberaad niet uitsluitend het op 'near collapse' veiligheidsnorm brengen! Het is naar onze overtuiging een misverstand dat de versterkingsoperatie één op één gekoppeld wordt aan toekomstige seismische dreigingen. Het kwaad is immers al geschied. Zowel ondergronds als bovengronds zijn zaken intussen dusdanig beschadigd dat we niet alleen meer vooruit kunnen kijken naar mogelijk toekomstige bevingen. Funderingen van alle gebouwen hebben veel te lijden gehad van de talloze trillingen, bevingen en bodemdaling de afgelopen jaren. Sommigen hebben het al begeven, anderen zullen dat mogelijk de komende jaren doen. Schade aan de gebouwen kan naar aanleiding daarvan nog weer later optreden. Wij hebben sowieso het ernstig vermoeden dat er veel meer vernield is in de ondergrond dan nu, althans publiekelijk, bekend. De situatie is daarom niet meer te bevrozen. Oók niet met het stopzetten van de gaswinning. Zelfs niet als dat wel zou leiden tot een snel verminderde seismiciteit. Wat de komende jaren sowieso niet het geval zal zijn.

Bovengronds is de situatie al niet veel beter. Veel woningen zijn cosmetisch hersteld, de scheuren zitten er nog gewoon, je ziet ze alleen niet meer. Veel eigenaren hebben onderhoud of verbouwing uitgesteld vanwege de onzekerheden. Woningen zijn er, op zijn zachts gezegd, niet beter op geworden. En dat herstelt niet vanzelf..

Het is complex, zo verzuchten we tegen elkaar. Maar hoe moeilijk is het nou werkelijk? Dorpen weten vaak wat ze willen. Met hulp van de gemeente en begeleiding van experts kunnen die zo aan de slag. Individuele woningen in welke mate, wanneer en hoe verstevigen zou veel meer een eigen keuze kunnen zijn. Maar in het land van regels en controle en met de terugkerende vraag: wat kost dat, en wie betaalt welk deel, komen we er niet uit..

En dus strompelen we door. Gewekte verwachtingen worden niet waar gemaakt, afspraken worden niet nagekomen, beloftes worden niet ingelost, informatie wordt niet gedeeld. En tot overmaat van ramp dreigt een tweedeling onder de bevolking. Zij die geluk hebben en straks niet alleen in een veilig huis zitten maar ook in een woning die veel comfortabeler is, lagere energielasten kent en in waarde op niveau is gekomen. En zij, soms directe burens, die de domme pech hebben met een paar bouten en schroeven tijdelijk versterkt te worden. Groningers worden gebruikt als jo-jo's. U heeft een bundel brieven uit Overschild ontvangen. Persoonlijke verhalen die u stuk voor stuk met honderden kunt vermenigvuldigen. Het einde is niet in zicht.

We kunnen het hebben over de afhandeling van de oude gevallen. Hoe zuur en schrijnend dat voor een deel van de 6.000 mensen verloopt. De Onafhankelijk Raadsman heeft er over aan de bel getrokken en wij kunnen het door hem geschetste beeld alleen maar bevestigen. Snelle afhandeling van de 6.000 was alleen mogelijk door niet alleen ruimhartig maar gewoon royaal te zijn. Grote stappen snel thuis. We zien dat NAM desondanks op haar manier toch weer elke foto van een scheur omdraait voor de calculatie en blijft tornen aan het bewijsvermoeden. En de tijdsdruk ligt niet langer bij de NAM maar wordt de vijand van de schademelder. Binnen drie weken een oordeel van een aannemer of die het voor dat bedrag kan doen blijkt nauwelijks mogelijk.

Eén van de belangrijkste verklaringen dat veel aanbiedingen van NAM toch tegenvallen is volgens ons overigens opnieuw de gehanteerde definitie van schade(herstel). NAM blijft systematisch zitten op cosmetisch herstel op maaiveldhoogte. Het zinloos dicht lijmen van direct zichtbare scheuren. Bewoners en aannemers willen dat niet langer. Wij vrezen desalniettemin dat veel schademelders het aanbod accepteren "*om er maar van af te zijn*" of omdat ze ervaren dat ze geen keuze meer hebben. Dat vindt het Gasberaad een zeer pijnlijk gegeven.

We kunnen het ook nog hebben over de hoe de bestuurlijke onmacht bij bewoners wordt neergelegd. Enerzijds krijgen die te horen dat de veiligheid wordt geborgd door een voornemen van het kabinet, anderzijds lezen ze over een grootschalige bevingsoefening in het najaar. De veiligheidsregio heeft gelijk. Maar voor bewoners is het dezelfde overheid als afzender. Omdat die er niet in slaagt een eensluidend en consistente lijn in te zetten is het weer aan de bewoner om die beide signalen bij elkaar te brengen en er in het hoofd chocola van te maken. Wij noemen dat, met alle respect voor Victor Mids, "mind fucken".

We kunnen het hebben over de woningmarkt. Die ontwikkelt zich volgens de minister "bemoedigend". U hoeft maar door de brieven uit Overschild te bladeren om daar een ander beeld van te krijgen. Het onderzoek van CBS deugt niet, de conclusies staan haaks op het door de provincie uitgevoerde onderzoek wat een dramatisch beeld van de woningmarkt schetst, maar EZK jubelt. Het lijkt wel alsof dat ministerie denkt dat als je maar vaak genoeg herhaalt dat het allemaal wel goed komt, het vanzelf werkelijkheid wordt. Het stadium dat die truc zou kunnen werken zijn we helaas in Groningen allang voorbij..

Het is fascinerend. We kunnen het nog over heel veel meer hebben maar eigenlijk is alles al wel eens gezegd. U weet hoe het zit. En u wilt, in overgrote meerderheid, dat dit stopt. Dat willen de burgers van Groningen, dat willen ook de maatschappelijke organisaties in Groningen, dat willen alle regionale bestuurders, dat wil zelfs ook de minister. En het geld, volgens onze minister-president, is niet het probleem.

Desondanks wordt de chaos voorlopig alleen maar groter. Waar de onmacht zit lijkt inmiddels wel duidelijk. De vraag die resteert luidt: waar zit hier eigenlijk de macht?